

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.-
pololetna . . . „ 2.-
četrtletna . . . „ 1.-
Posamezna št. „ 0.10

Št. 10.

V Ljubljani, dne 2. februarja 1912.

Leto VII.

Slovensko katol. delavsko društvo. Gospodarska politika.

Slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani, ima v nedeljo dne 11. februarja t. l. občni zbor. To društvo je pričelo orati leta 1904 ledino organizacije slovenskega delavstva. Na nešteti shodih je v kranjski deželi budilo delavstvo iz spanja in mrtvila. Posledica je bila veselo vstajenje delavske zavesti in organizacije. Nastala so razna delavska društva, ki so v svojih okrožjih organizovala delavce in jim dajala potrebne naobrazbe. Delo Slovenskega katoliškega delavskega društva, je dobilo posnemovalcev tudi preko mej kranjske dežele. Goriška, Štajerska, Koroška in tudi tržaško ozemlje, so se jele gibati, prirejati delavske shode in vstanjavljati delavska društva. Osobito na Goriškem, se je zavzel za delavsko vprašanje nepozabni, prerano umrli dr. Josip Pavlica.

Pred ustanovitvijo Slovenskega katoliškega delavskega društva ni bilo razven par zakonih, po anarhistih otrovanih socialno demokratičnih delavskih društev, nobene v resnici delavske organizacije. Tedaj obstoječa katoliška društva rokodelskih pomčnikov, so služila po svojem namenu, le rokodelcem. Navadni delavec kot tak pa je bil zapuščen, zanj se ni brigal nihče. Nasprotno si je prilaščeval marsikdo pravico, zaničevati delavski stan. Govoriti tedaj o delavskih pravicah, je pomenjalo hujskanje. Hujskač je bil, kedor si je upal povedati, da je delavec tudi človek kakor so drugi ljudje. Anarhist, kedor je zahteval za delavstvo političnih pravic. Oko postave je zrlo pazno in velikokrat videlo strahove anarhizma tam, kjer se je oznanjevalo resnično človekoljubje. To je bila žalostna doba za delavski stan med Slovenci.

V tej dobi se je rodilo Slovensko katoliško delavsko društvo, ki je takoj ob svojem rojstvu zasvetilo kaor žarko jutranje solnce, v delavske vrste . . . Sedaj ko ni treba več prebijati ledu in orati ledine, je to društvo stopilo nekako v ozadje. Naredilo je prstor svojim otrokom — mlajšim organizacijam. Bolj redko se pokaže, — le toliko, da opozarja mladino, da še živi in da je pripravljeno še vedno braniti delavski stan in njegove priborjene pravice. Dne 11. februarja dopoldne ob deseti uri se vrši v Ljudskem domu letni občni zbor. Krščansko-socialno delavstvo naj bi se tega zborovanja in shoda udeležilo v obilnem številu.

Tudi delavski stanovi imajo velike interese na tem, kakšno gospodarstvo se vodi v občinah, mestnih in deželnih zastopih. Če slabo gospodarstvo tlači že premožnejše sloje, občuti njegovo težo in breme še veliko hujše delavec. Zato more biti tudi delavskim stanovom veliko ležerče na tem, da imajo v vseh zastopih delavske zastopnike, ki njih koristi varujejo. Pa tudi drugi stanovi in sloji bi morali na to delati, da je delavstvo primerno zastopano in da se povsod na nje ozira, ker imajo sami od delavskega ljudstva veliko zaščuka in kruha.

Delavec ne pridela doma prav nobene reči, dočim krije kmet svoje potrebščine z domačimi pridelki, mora delavec vsako najmanjšo reč kupiti. Prav vse, kar potrebuje za svoje življenje, bodisi stanovanje, obleka in pa hrano, za vse je treba šteti novce. In če pomislimo, da se šteje delavsko ljudstvo na milijone takih odjemalcev, potem jasno vidimo, kakšen velik upliv ima vsako gospodarsko in denarno gibanje, padanje in vihanje cen blagu na življenje delavskega ljudstva in kako zelo je potrebno, da se naši ljudje za vse to zanimajo. Davki, colnina na razne pridelke, tovarniški karteli, bogata ali pa slaba žetev, občinske, deželne naklade, sploh vsak gospodarski pojav naj si bo že slab ali pa dober, pade slednjič na delavca in upliva na način njegovega življenja.

Nam se zdi, da delavci te stvari premalo uvažujejo. Veliko se stori za delavsko organizacijo, za njih politično izobrazbo, za njih strokovno združitev in usposobitev za njih delavske boje, premalo se pa upošteva ta stran našega javnega življenja. Veliko bolj kakor za naše politično življenje in politične stranke, bi se moral delavec zanimati za gospodarski program političnih strank in potem na tej podlagi uravnati svoje korake. Ne rečemo, da se socialni demokratje za te stvari ne brigajo, se, ampak kako? Samo kritizirajo in zabavljajo čez gospodarske programe drugih strank, da bi pa sami z vso silo vmes posegli in pokazali na boljša in krajša pota, tega se varujejo kakor berač mraza. Nam se zdi, da socialni demokratje sami nekoliko vohajo, da se bo začela takrat, ko se bo njih gospodarski program začel izvrševati, tudi zanje pot navzdol. Pa pustimo socialne demokrate; za to bodo že sami skrbeli. Mi smo sedaj pri gospodarski politiki.

Ena izmed najbolj važnih stvari je dobava živil, hrane. To vprašanje je za naše mnogoštevilne družine silno važno. Hrana je postala draga, vsako leto je dražja in delavski ženi je težko pri srcu, ko stiska tistih par grošev na trgu in sama ne ve, kaj bi ž njimi. Koliko dobre ga bi storile v tem oziru lahko občine, v katerih stanuje delavsko ljudstvo. Tu pa tam slišimo, da kupi občina po cele vagone raznih pridelkov in živeža, da ga razdeli med svoje občane. Drugje imajo zopet mestne pekarnice, mestne mesnice, mestne prodajalne sočivja, samo, da pridejo ljudje do cenejše hrane. Prav je, da imajo občine svojo lastno luč, električne tramvaje, ali pa ni istotako, morda še bolj potrebno, da poskrbi mesto za cena živila. Ali se je pri nas kaj storilo v tem pogledu. Popolnoma nič. Ljubljanska mestna občina ni imela za take stvari prav nobenega smisla, gospodje so imeli za te stvari vedno gluha ušesa. Pač pa je naš deželni zbor sprožil to zadevo v ravnokar vršečem se zasedanju in pravijo, da dobimo deželno klavnico in mesnico. Lepa misel, samo da bi se tudi uresničila. Pri tej priliki pa opozarjamo delavske zastopnike v našem mestnem svetu, da bi enkrat sprožili to zadevo. Delavec je tudi navezan na mesno hrano in to je v Ljubljani presneto drago. Naj bi se mestni svet enkrat za te stvari nekoliko pobrigal in to stvar preštudiral. Če bi se ne dala drugače ta stvar rešiti, naj se pa poskusi z občinskimi mesnicami, da bi te nekoliko cene regulirale.

Pri tej stvari vidimo, kako važna zadeva je gospodarska politika in da mora ravno tej strani našega javnega življenja delavec veliko več pozornosti pripisovati kakor pa kakšnemu socialističnemu prerokovanju, o katerem živa duša ne ve, kaj bo ž njim!

Ljubljanski občinski svet.

Iz delavskih krogov smo dobili še sledeče poročilo:

Za nas delavce je bila seja občinskega sveta dne 23. januarja v marsičem zanimiva. Ker nam ne dostaja v »Naši Moči« prostora, da bi o teh sejah obširnejše poročali, opozarjamo naše delavstvo na poročila v »Slovencu«, da jih vedno pazljivo prečitajo in dobi tako jasno sliko, kdo so naši pravi in kdo lažiprija'elji. Že zadnja seja nas mnogo pouči. Omenili ste že zadnjič, na

Strah v La Villette.

(Dalje.)

Sel sem v upravništvo lista, ki je objavil inserate, da poizvem, kdo da jih je oddal. Izvedel nisem ničesar. Uslužbenecji so sprejeli preveč inseratov in se niso spominjali oseb.

Drugi dan se je pa nekaj zgodilo, kar mi je pokazalo za nadaljnje poizvedbe gotovo smer.

Proučaval sem v pisarni spise, ko so mi naznanili, da me išče v nujni zadevi neki Sigmund Blazek. Obiska nisem bil sicer vesel, a sem ga sprejel.

Vitka, suha postava. Sivo-zelene oči so nemirno begale. Vprašal sem ga, kaj da želi.

»Rekli so mi, da naj grem k Vam. Prihajam iz Londona, kjer sem se po trgovskih poslih mudil tri tedne.«

»In kaj želite, da storim?«

»Moja žena je izginila.«

To me je takoj zanimalo.

»Kako se je nazivala?«

»Elen. Elen Blazek.«

Mislil sem takoj na E. B. in pozval obiskovalca, da naj obširno pripoveduje, kar ve in zna.

»Pravkar sem prišel domov in izvedel, da je Elen odpotovala v topljice, ne da bi me bila obvestila ali da bi mi bila poslala vsaj kakšno razglednico. Brzobjavil sem v topljice, kamor odpotuje vsako leto, a tam jo ni. Zato sem prišel k Vam.«

Iz akta poiščem fotografijo prve žrtve in jo pokažem možu. Predno mi je odgovoril, sem znal, da je dognano, kdo da je prva žrtev. Prestrašen je potegnil z roko po čelu, njegove oči so pa štrlele prestrašeno na strašno podobo, ki je kazala na obrazu prestane bolečine boja s smrtjo.

»Ste li izpoznali svojo ženo?«

»Kaj se je pripetilo Heleni? Ali je mrtva?«

Kolikor mogoče obzirno sem mu povedal resnico.

Strašne novice le ni mogel umeti. Njegove ustnice so šepetale:

»V La Villettu? Kaj je iskala tam? V La Villettu?«

Počasi se mi je posrečilo, da je odgovarjal na stavljena mu vprašanja, a odgovori me niso zanimali. Niti slutil ni, da ga je varala njegova žena in tudi ni poznal tistega, s katerim je plesala v La Villettu.

Ker nisem dosegel tako uspeha, sem poiz-

kusil, če morebiti drugim potom dosežem uspeh.

Pokažem Sigmundu Blazku fotografijo druge žrtve in ga vprašam, če jo pozna.

Ko je zagledal sliko, je skrtil v rokah svoj obraz in stokal:

»Moj Bog, kaj sem storil, ker me tako kaznuješ!«

»Kdo je?«

Ni mogel takoj odgovoriti, zgrudil se je na stol in kakor da ga trese mrzlica, stokal:

»Moj Bog, kaj sem storil!«

Videl sem, da pozna tudi sliko druge žrtve. Kdo li je bila druga žrtev?

Počakam, da se je Blažek nekoliko zavedel, predno ga zopet vprašam.

Tesno se je držal stola, da zopet ne omahne, ko mi je odgovoril:

»Moja žena Helena in moja sestra Ada! Obe sta žrtvi neke zveri.«

Njegova žena in njegova sestra?

Bliskovito mi prešine glavo druga misel.

Mogoč je pa le rop? Morebiti je šlo za to, da se odstranijo neljubi dediči? Sum je bil še bolj upravičen, ker je napravil Blažek vtis jettičnega človeka.

(Dalje prih.)

kako protidelavsko stališče se je postavil zastopnik socialne demokracije, ki je zahteval, da naj se prično občinske seje že ob 5. uri popoldne, dočim so svetniki S. L. S. z ozirom na zastopnike delavstva in obrtnega stanu zahtevali, da se seje prične še-le ob ali po 6. uri. No zdaj smo še-le spoznali, kakšen zastopnik delavske stranke je obersodrug Etbin Kristan. Komaj se je pojavil v javnem zastopstvu in odprl usta, je že pokazal, da mu je več za liberalno frakcijo, kakor pa za interese istih, katere je na volilnih shodih prosil za glasove, češ, da imej delavstvo v novem občinskem svetu močno pozicijo. Sedaj si pa že upa ta rdeči občinski svetnik v javni seji ziniti, da delavec sploh ne sodi v politično zastopstvo, ker baje čez dan preveč trpi in dela in vsled tega ni zmožen zvečer pri sejah misliti.

On bo že vedel, ali je to res ali ne; najbrže je pa hotel s tem le reči, da ko bi sociji mogli zvečer resno misliti, bi že zdavnaj ne hodili več njega na večerne shode poslušat. Le ker ne morejo zvečer misliti, se dajo še z njegovimi puhlimi frazami pitati. Že to jasno označuje njegovo odkritost do delavstva, da se je obesil liberalcem na irak, dasiravno ve, da ta stranka delavski stan le zaničuje. Delavskih grošev mu ni več dosti, ker se socialna demokracija vedno bolj in bolj krha, gledati je torej treba, da bi se prišlo do kakega liberalnega korita. Nekoliko pa imajo tudi liberalci dolžnosti do njega, vsaj je nam vsem še dobro v spominu, da so liberalci le po zaslugi socialnih demokratov dobili večino, čeravno tako klaverno. Umevno je pa tudi, da so mu zastopniki delavskega stanu v občinskem svetu jako neljubi sosedje, ki bodo njega glede izpolnjevanja njegovih obljub kontrolirali in marsikaj na dan spravili, kaj bi drugače ostalo misli nezmožnim sodrugom prikrito.

In takega človeka se voli v draginjski odsek, dasiravno nima po § 55. občinskega reda nobene pravice do mandata v odsekih, ker je on s a m socialni demokrat. Ampak liberalci so si ga sebi priklopili, da sijajnejše dokumentirajo liberalno-socialdemokratsko žlahto, se lepo otresejo večine v tem vevlačnem odseku, in potem vsako nedelavnost lahko zvrnejo na druge. O kako so prefrigani; ampak mi smo vseeno to grdo nakano spoznali. Že prva seja novega občinskega sveta nam nudi precej misli in sodbe, torej bodete uvideli, da nam je neobhodno potrebno, da zasledujemo potom našega časopisja "neprenehoma" delovanje posameznih strank in njih članov, da sproti razkrijemo vsako hinavščino naših nasprotnikov pismeno po listih in ustmeno med našimi tovariši. Tudi s tem bomo zdatno podpirali naše zastopnike v občinskem svetu pri njihovem delu.

Delavsko varstvo.

Odsek za delavsko zavarovanje v avstrijskem državnem zboru je pred kratkem končal glavno razpravo o delavskem zavarovanju in izvolil pododsek, da ta načrt v podrobnostih izdela in fiksira. S tem je napravljen prvi korak za zakon za delavsko zavarovanje. Na polju zakonodaje glede na delavsko zavarovanje ni ta korak avstrijske vlade nič novega. Delavsko zavarovanje imamo v Avstriji že od leta 1888., samo žalibog, da upošteva ta postava samo delavce-bolnike.

Nemčija je v tem pogledu veliko pred nami. Tam so delavci za vse zavarovani, proti boleznim, nezgodam in proti starosti; izjemo dela samo edino brezposelnost. Proti brezposelnosti in pa proti štrajku jih pa itak zavarujejo strokovna društva. Tudi Angleška ima v tem pogledu prednost pred nami. Angleški delavci so za starost vsi preskrbljeni z delavskimi rentami.

Tema državama se je pridružila slednjič tudi Avstrija. Že l. 1909. je predložila avstrijska vlada poslanski zbornici zakonsko predlogo o delavskem zavarovanju. Ta načrt je bil že skoraj zrel, kar je bila zbornica razpuščena in ves zakonski načrt je padel v vodo. Lansko leto je pa vlada uveljavila nov načrt, katerega je odsek za zavarovanje v roke vzel in o njem obravnaval. Po tej predlogi bodo delavci zavarovani zoper bolezni, onemoglost, starost in nezgode. Poleg tega bo do zavarovani tudi mladoletni otroci in žene za slučaj delavčeve smrti.

Najvažnejše so one določbe, ki določajo število zavarovanih. Število teh bo zelo veliko; zavarovani naj bi bili vsi nesamostojni delavci, katerekoli vrste, samo da ne presega njih zaslužek 2400 K; če pa nimajo pravice do podpore v bolezni, pa sme njih letni zaključek priti do 3600 K. Kdor ima več, ne spada med število zavarovanih. Zavarovanje bo obvezno; vsi zavarovanci se razdele v 8 razredov: V najnižjo vrsto pridejo oni, ki zaslužijo na dan manj kakor

80 vin., v najvišjo vrsto pa tisti, ki zaslužijo na dan več kot 8 K. Vseh zavarovancev bo v Avstriji 8 milijonov.

Posvetovanja in obravnave o tem važnem zakonu bodo spravile na dan marsikako sporno vprašanje. Tako vprašanje je zdravniško vprašanje. Delavci si bodo mogli zdravnike prosto izbirati; zdravniki se pa na drugi strani pričujejo, da bo na ta način njih privatna praksa trpela, če bodo skoro vsi zavarovani in delajo na to, da bi se število zavarovanih znižalo. Treba bo nadalje skrbeti, da se bolniške blagajne tako uredi, da se ne bode postopalo v korist te ali one politične stranke in da bo ves aparat strogo nepristransko postopal.

Če se bo zbornica potrudila, se utegne zgoditi, da bo prihodnje leto ta zakon že sprejet in potrjen.

Napredek „Slovenca“.

„Slovenec“ se odslej med tednom prodaja povsod, kjer se je doslej prodajal po trafikah,

po 6 vinarjev izvod,

obsežna sobotna številka, pa bo veljala kot do- slej, 10 vinarjev. S tem je storjen zopet korak naprej za razširjanje „Slovenca“. **Stvar naših prijateljev je sedaj, da opozarjajo povsod na to reformo, da poskrbe povsod novih prodajalen in nas podpirajo s hitrim in točnim poročanjem. Somišljeniki! Ko greste zvečer od dela, stopite v bližnjo trafiko in kupite vsak dan »Slovenca«! To bo najboljšo razvedrilo Vam in Vaši rodbini! Somišljenice! Kupujte »Slovenca« vsak dan in širite ga med znanimi rodbinami. Na delo za dobro časopisje! Vse pomagajte, da bo »Slovenec« najbolj razširjen slovenski list. V vsako rodbino »Slovenca«!**

Iz ljubljanske tobačne tvornice.

Naša spomenica, sestavljena po sklepih ljubljanskega tobačnega delavstva na zaupnih sestankih in na shodu v Ljudskem Domu, je že litografirana. Ker so soc. demokrati tako rado-vedni, zakaj da vrši naša organizacija ravno ob Novem letu poizvedbe o razmerah tobačnega delavstva, jim odgovarjamo, da delamo to po željah naših poslancev, ki jim je pač bolj znano, kdaj naj delavstvo nastopi za svoja prava, kakor pa vodstvu ljubljanske rdečkarije.

Huda pritožba. V naši »škartirungu« se je zgodilo zadnje čase nekaj, kar moramo zelo ostro grajati in obsojati. Neki skupini se je namreč znižala plača. Evo dokaz suhe številke: Prej se je plačalo za tobak Grenz II. S. 68 v (grupa dela v »gedingu«), zdaj 60,5 v; za tobak Landtabak grob 51,5 v; zdaj 51 v; za Limito prej 47,5, zdaj 40,5 v. V časih sedanje draginje se delavstvu pozna vsak vinar. Mi ne vemo, zakaj se je znižala plača delavkam navadnega tobaka; sodimo, da se je to zgodilo na kak ukaz od zgoraj in ne verujemo, da bi bilo postopalo domače ravnateljstvo na svojo pest. Naša organizacija bo v tej zadevi posredovala. Upamo, da je bo podpiralo tudi tvornično ravnateljstvo.

Za nestalne delavce. Nestalni delavci so v velikih skrbah in žive v skrajni bedi. Njih plače so neprimerno nizke in ne dosega niti beraških plač delavstva splošne manipulacije. A grozi jim vedno tudi nevarnost, da jih pošljejo na dopust. Ponosni, bogati tobačni režiji ni potrebno uganjati umazarije in umazarija je, če se pošiljajo delavci-začetniki na dopust, kakor tudi, če se slabo plačujejo. Saj so reveži, slabo plačani, živeti na dopustu tudi ne morejo od zra-ka. Stvar je pa tudi nevarna, kakor dokazuje povestnica ljubljanske tobačne tvornice. Pred nekaj leti se je ob neki taki priliki zgodilo, da se je vse delavstvo ljubljanske tobačne tvornice potegnilo za delavce, ki so se pošiljali na dopuste. Stalo je vse delavstvo na dvorišču radi teh revežev. Mi ne želimo, da pride zopet do boja, in upamo, da ga tudi ne bo potreba, ker tobačna režija lahko vse tako lepo vredi, da se začasni delavci ne pošiljajo na dopuste.

Pustni terek. Deputacija delavstva ljubljanske tobačne tvornice se je minuli teden predstavila ravnatelju ljubljanske tvornice g. Prossu in mu izrazila željo, da bi se dalo tobačnemu delavstvu v Ljubljani pustni terek ob 3. uri popoldne prosto. Ravnatelj je deputacijo prijazno sprejel in obljubil, da poroča glavne- mu ravnateljstvu o izraženi želji delavstva.

Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani.

Skupina Selo—Moste.

Skupina je imela dne 21. januarja občni zbor, na katerem se je dal obračun za leto 1911. Občni zbor je spretno vodil predsednik g. Ivan Ravnikar. Predsednik je poročal, da je skupina v pretečenem letu razdelila 51 bolniških-, potnih- in brezposelnih podpor. Skupina šteje 56 rednih članov in članic. Blagajnik g. I. Ramovš

poroča, da je bilo dohodkov 802 K 3 v, izdatkov 461 K 30 v; centrali je bilo poslanih 340 K 73 v. Tajnik g. Tomažič poroča, da je imela skupina 13 odborovih sej in eno veselico, pri kateri je bilo nad 70 K dobička; ta denar ima skupina naloženega v hranilnici za morebitne izvanredne podpore. Odbor se je konstituiral sledeče: Ravnikar Ivan, predsednik; Tomažič Franc, tajnik. Ravnikar Jozefa, blagajničarka; odborniki: Ferkov Matevž in Ramovš Ivan; pregledovalci računov: Celarc Anton in Nakovec Jožef, ki je pa obenem tudi podpredsednik skupine. Uradne ure blagajničarke so vsako nedeljo od 9. do 12. ure dopoldne in vsaki večer od pol 8. do 8. ure, Selo št. 19, pritličje.

Prometna zveza.

Občni zbor Prometne zveze.

Občni zbor Prometne Zveze, krajne skupine Ljubljana, se bode vršil v soboto, dne 3. febru- arja ob pol osmi uri zvečer v veliki dvorani Rokodelskega doma, v prvem nadstropju, Komen- skiga ulica št. 12. Dnevni red: 1. Poročilo društvenega delovanja in blagajniško stanje. 2. Volitev novega odbora. 3. Govor državnega poslanca gospoda Josipa Gostinčarja. 4. Poro- čilo zastopnika vodstva Prometne zveze z Du- naja. 5. Raznoterosti. — Člani kakor članice, se vljudno vabijo, da se tega zborovanja polnošte- vilno udeležijo. Agitirajte za obilno udeležbo in pripeljite seboj tudi svoje žene.

Društvo železniških uslužbencev

za vzajemno podpiranje ob smrti v Ljubljani ima redni občni zbor v nedeljo dne 4. svečana ob pol 10. uri dopoldne v restavracijskih pro- storih hotela južni kolodvor, Kolodvorska ulica št. 39 v Ljubljani s sledečim sporedom: Poro- čilo načelnika, blagajnika, tajnika. — Volitev novega odbora. — Določitev višine podpore in mesečnih prispevkov. — Raznoterosti.

Iz Idrije.

Novi plačilni pravilnik.

Te dni se je prečital v delavskih čakalnicah delavcem eraričnega rudnika v Idriji nov pla- čilni pravilnik, ki je stopil v veljavo s 1. janu- arjem 1912. Zato ga priobčimo v celoti.

Plačilni pravilnik

za stalne delavce državnih rudnikov in žgalnic v Idriji, Pribramu, St. Joachimsthalu, Rajbelnu, Celju, Kirchbichlu, Brixlegg-u in Klausnu.

I.

Za stalne delavce državnih rudnikov in žgalnic v Idriji itd., se s 1. januarjem 1912, sle- deče temeljne plače (normalna dnina) določijo:

I.

Plačilnik I., za vse odraslene rudniške delavce, izvzemši profesioniste in druge kvalifi- cirane delavce:

1. stopnja	2 K 60 v
2. „	2 „ 70 „
3. „	2 „ 80 „
4. „	3 „ — „
5. „	3 „ 10 „
6. „	3 „ 20 „
7. „	3 „ 40 „
8. „	3 „ 50 „
9. „	3 „ 60 „

II.

Plačilnik II., za profesioniste in druge kvalificirane delavce:

1. stopnja	2 K 90 v
2. „	3 „ 10 „
3. „	3 „ 30 „
4. „	3 „ 60 „
5. „	3 „ 80 „
6. „	4 „ — „
7. „	4 „ 30 „
8. „	4 „ 50 „
9. „	4 „ 70 „

III.

Odraslene delavke dobijo temeljne plače (normalne dnine) 1 K 80 v do 3 K, (4. stopnja plačilnika I.).

IV.

Za delavce in delavke do izpolnjenega 18. leta (mladoletni delavci) se temeljna plača (nor- malna dnina), določi s 1 K 50 v do 2 K 40 v.

V.

Predstoječe temeljne plače (normalne dni- ne) veljajo za celi ših službeno redne dobe.

Na novo vsprejeti odrasleni delavci se po njih porabljenosti v plačilnih in v okvirju iste- ga v ono plačilno stopnjo uvrstijo, katera je njih kvalifikaciji, starosti in zmožnosti pri- merna.

Povišanje v bližnjo višjo plačilno stopnjo se ima v obeh plačilnikih avtomatično po pre- teku vsakih treh let vršiti.

Plačilnik II. je v prvi vrsti določen za profesorje, mizarje, kovače, ključavničarje, monterje in predelavce, dalje za strojevodje in kurilice kotlov, kateri niso v kategorijo državnih slug uvrščeni in za take delavce določen, kateri daljše službovanje in svoji stroki potrebujejo, da si za svojo službo potrebne spretnosti in vednosti popolnoma prilastijo ter že dalj časa služijo in se brezgrajno zadržijo. Uvrščeni takih delavcev v plačilnik II. se ima pri rudniški seji skleniti in ne sme skupno število v ta plačilnik uvrščenih delavcev 35 (petintrideset) odstotkov tačasnega stanja stalnih delavcev presegati.

Pri premestitvi delavca iz plačilnika I. v plačilnik II. se isti po svoji dosedanji temeljni plači v njemu bližnjo višjo plačilno stopnjo plačilnika II. uvrsti in se mu dovršeni službeni čas v zadnji plačilni stopnji plačilnika I. za povišanje v nadaljnjo višjo stopnjo plačilnika II. zaračuni.

Za odraščene delavke in za mladoletne delavce je plača za vsak slučaj določiti v mejah, ki so označene v § 1., točka III. in IV. po njih porabljenosti, službenem času in starosti.

Določitev dninske plače za začasno vslužbene nestalne delavce (§ 10. postavbe z dne 28. julija 1889, drž. zak. št. 127) je presoji uprav drž. rudnikov in žgalnic prepuščena.

§ 2.

Upravam državnih rudnikov in žgalnic je prepuščeno, kjer je le mogoče pogodbeno delo uvesti, pri čemur je pogodbeno ceno na podlagi temeljnih plač (normalne dnine) vže naprej dognati in določiti; zaključek ni pri tem nikakoršni omejitvi podvržen.

Ako delavci z različno visokimi temeljnimi plačami skupaj (v oddelku) po pogodbi delajo, tedaj naj se pogodba izvede in določi po temeljni plači v najvišji plačilni stopnji stoječega delavca istega oddelka.

§ 3.

Za nedeljska dela se doklade dovolijo, ktere naj se s 50 odstotki normalne dnine izmerijo.

§ 4.

Dodatni šihiti (sojšna), ki se le pri izvanrednih slučajih, ali pri začasni silni potrebi z dovoljenjem rudarske oblasti in v slučajih silne nevarnosti za varstvo življenja in imetja storiti smejo, se plačujejo po dogovoru.

§ 5.

Pri sprejemu delavcev se bode v prvi vrsti na domače delavce in posebno sinove rudniških delavcev oziralo pod pogojem, da imajo isti polno telesno zmožnost za rudniško službo in tudi drugim predpisanim zahtevam ustrezajo.

§ 6.

Prehodninska določila.

Pri uvrstitvi stalnih delavcev z dnem 1. januarjem 1912 v nove plačilnike bodo vsi delavci v dosedanji temeljni plači (vštevši eventualne doklade, primerno najbližje stoječo stopnjo plačilnika I. oziroma II. uvrščeni. Pri tem temeljijo po veljavnih plačilnih normalnih za 12-urno dnino določeni plačilni postavki in se delavcem isti službeni čas, ki so ga v zadnji plačilni stopnji dosedanjega plačilnega normala dosegli, za povišanje v bližnjo višjo plačilno stopnjo novega plačilnika všteje.

Vsled predstoječega zvišanja temeljnih plač (normalnih dnin) so tudi pogodbeni pogodbeni postavki pregledati, toda le tedaj, ako niso spremenjenim temeljnimi plačam več primerni, z ozirom na morebitno obstoječe doklade v gotovem denarju ali v obliki naturalij; spremenjeni pogodbeni postavki se istočasno z novimi temeljnimi plačami uveljavijo.

S časom uveljave tega plačilnega pravilnika stopijo iz veljave vse dosedaj veljavne pravila in vse doklade k normalnim dninam in pogodbenim zaslužkom.

Dunaj, dne 18. januarja 1912.

C. kr. minister:
Truka m. p.

Torej to je sedaj nov normal, ki pa ni zadovoljiv za nas rudarje, osobito zato ne, ker bodo nekateri še prav občutno na slabšem, posebno tisti, ki so oženjeni, zato ker je rudar izgubil to, kar mu je bilo že oddavnej dodatno v veliko srečo, ker je dobival žito in drva, po novem plačilniku odpade vse to. Najbolj se bo občutilo pa tam, kjer je velika družina, in ako ima še oče to lastnost, da vse zapije. Zdaj je že vsaj žito ostalo, tako da ni bilo treba celi družini stradati, zdaj je pa takim še to splavalo po vodi in edina voditeljica, ki jih bo spremljala, bo revščina in beda.

Kdo je odpravil žito?

Na zadnjem shodu soc. demokratov v Barbare čakalnici je pravil župan Straus, da bo zgodovina govorila še kako se je pri nas žito odpravilo. Zato naj velja tudi županova, da se tudi mi povrnemo v zgodovino, kako se je delalo, da se naj odpravi žito in drva. Rinaldi je med soc. demokrati večkrat na njihovih sestankih povdarjal, kako bi bilo dobro, da se odpravi žito. Rudarski zadrugi je bil ta čas voditelj P. Žonta. Ko pride l. 1901. od ministrstva pl. Poš, ter poklical k sebi zastopnike rudniške zadruge, kako ali se naj odpravi žito, je dejal P. Žonta, da se skliče shod. P. Žonta skliče shod, ga otvori ter da besedo Rinaldiju. Rinaldi govori, kako bi bilo dobro, da se odpravijo zastarelosti, ki niso nič prida ter se dotakne žita, med ljudstvom je bil nemir, zraven pa pristavi, ako ste pa zato, da se žito odpravi, jaz nimam nič proti. Drag. Lapajne pravi, da se naš kulturni čas ne strinja z patriarhalnimi razmerami in da je tudi zato, da bi se to odpravilo, konča svoj govor na to, kakor prejšnji govornik. Jereb rudar pravi, da sme o svojem premoženju vsak dan gospodariti, kakor kdo hoče, ter je za to, da se žito odpravi, kjer njemu rž škoduje.

Nato govori g. dekan Arko:

Dekan Arko: Imate dosedaj nekaj privilegij — v žitu. Prej ste več takih stvari dobivali, a so jih vam počasi vzeli. Ako pustite žito, ne veste še, kaj za to dobite! Sedaj ne čutite draginje, a potem boste morali dražje plačevati, ko cene poskočijo. Zato držite, kar imate. To je nekaj gotovega, za negotovo se ne kaže ogrevati.

pl. Posch je poslal rudniškega uradnika Cernernika na shod in poslušal je tudi svetnik Keršič. Temu sta jāvila, da ste dve stranki za odpravo žita, le katoliška stranka želi, naj se še ohrani. Na sprehodu sta se srečala z dekanom in ves vesel je pl. Posch pravil, kako je vstreženo ministrstvu, da sitnost z žitom preneha v Idriji, kakor so jo že odpravili pri drugih državnih rudnikih. Dekan je ugovarjal: sedaj ima družina vsaj kruh in močnate jedi, a če bode rudar zapravljivec ali hud pijanec, bo ves zaslužek po grlu spravil in otroci bodo v veliki bedi in siromaštvu. Pri veliki družini dobe sedaj tudi veliko žita, a ko se le v denarju plača, bode rudar z večjo družino najbolj udarjen itd. Posch je pritrdil tem razlogom, a dostavil, da ni dolžnos vlade skrbeti, kako posamezni svoj zaslužek obrne, a ker je večina za odpravo žita, bode ministrstvo polagoma žito odvezelo. Tisti shod je torej žito odvezel.

»Klerikalni fiasko« pri čipkarstvu v Idriji.

S tem imenom naziva znani D. Lapajne v »Sl. Nar.« premembo, ki se je izvršila na Dunaju v zavodu za povzdigo ženske domače obrti. Nam se ne zdi vredno polemizirati z ljudmi, ki vedno eno in isto trobijo o javni škodi in koristi, o klerikalcih, o preganjanju »napredne« Idrije in enake bedastoče, kedar se čutijo o se bno prizadete in tudi na neumnosti, ki jih je »Slov. Narod« pod zgornjim naslovom priobčil, ne bomo odgovarjali; učeni Dragotin naj svojo modrost prodaja liberalnim glavam v delikatesi ali v Kavčičevi kavarni, drugi se za njegove klobasarije itak ne brigajo. Dolžni pa smo zadevo našim ljudem pojasniti. Ko je pred približno desetimi leti prevzel g. Vogelnek vodstvo tukajšnjega čipkarskega tečaja, so se uspehi njegovega dela tako hitro pokazali, da je bil leta 1907 poklican na Dunaj v centralni zavod za povzdigo čipkarstva. Ta zavod je odprl domačim izdelkom svetovni trg in dvignil ceno čipk in s tem tudi zaslužek delavkam. Da to

čipkarskim trgovcem ni bilo povšeči, je umevno, umevno pa je tudi, da zavod na vse tozadevne napade ni dal nobenega odgovora. Ker pa centralni čipkarski tečaj dandanes nima samo čipk, temveč je prevzel v svoje področje tudi ostala ročna dela, je promet tako narastel, da se je sklenilo komercijelni del opustiti in samo šolsko vodstvo pridržati. Na zunanaj ni nobene premembe; le v notranji uredbi je prevzela dunajska zemljiška banka kupčijski del in pritegnila ravnatelja Mirkusa in Müllerja v svoj delokrog, med tem ko sta bila do sedaj v ravnateljstvu čipkarskega tečaja. Sole ostanejo po starem in se bodo polagoma še izpopolnile in naj je to kakemu L. všeč ali ne; da je pa kupčijski del banka prevzela, je pa vzrok ta, ker banka tako obširno podjetje lažje vodi in financira kakor država, ki ima več ali manj vezane roke. Mi bi gotovim krogom svetovali, naj s svojimi kruljavimi nazori ljudi ne begajo in sebe ne blamirajo, ker vse regljanje čisto nič ne pomaga. Dosedaj je tržil tukajšnji tečaj v ta namen, da so se cene čipkam boljšale in zaslužek delavkam višal, od sedaj pa pride v Idrijo in ostale kraje posebna trgovka, ki bo v imenu banke na Dunaju čipke kupovala in trgovcem res občutno konkurirala. Trgovci sami s tem ne pridejo iz dežja pod kap, temveč izpod kapla na dež, ker bodo imeli od sedaj dalje resnega nasprotnika, ki ne bo mirno požiral njih obrekovanja kakor je storil čipkarski tečaj, temveč bo z zdravo konkurenco ustvaril v tej trgovini vse drugo življenje kakor si ga idrijski liberalci žele.

Delavsko gibanje.

Nenavaden vzrok stavke.

V mestu Lawrence v Ameriki stavka 30.000 tkalcev. Delodajalci so skrajšali delavni čas in to ameriškanskim delavcem ni prav. Skoraj vse tekstilne tovarne v mestu so zaprte. Na delo je prišlo le malo število delavcev, katerih pa ni bilo dovolj, da bi mogli začeti z delom. Med policijo in štrajkarji je prišlo do spopadov, in ker je postajal položaj vedno resnejši, so morali poklicati milično vojaštvo. Policija se poslužuje razun samokresov še nekega drugega sredstva, da ohrani mir, namreč cevij požarne bramb, katere nameri od časa do časa na razburjeno množico. V nekaterih tovarnah še delajo, a skoraj gotovo je, da bodo tudi tam kmalu morali zapreti delavnice. Ker hočejo nekateri stavkazi delati, se je nabralo pred tovarnami na tisoče štrajkarjev, katerih pa niso pustili blizu. Strojne puške in kanoni so postavljeni na mostovih, ki vodijo k tovarnam, in one delavce, ki so izjavili, da hočejo delati, so spremljali vojaki z nasajenimi bajoneti v delavnice. Štrajkarske straže imajo sicer dovoljenje, govoriti s skebi, toda do njih ne morejo priti, ker jih stražijo vojaki in policaji.

Velikanska stavka premogarjev v Ameriki se pričakuje.

Kakor se čuje, je pričakovati v okrajih trdega premoga v Pennsylvaniji premogarskega štrajka, ako delodajalci ne ugodijo zahtevam delavcev. Dne 31. marca poteče namreč pogodba med premogarji in lastniki premogovih rovv. Delavci bodo stavili sledeče zahteve: 20odstotno povišanje plače, kar vspricho dejstva, da so se povišale cene živilom v zadnjih 10 letih za 40 odstotkov, gotovo ni veliko; enoletni dogovor, ker so se izkazale pogodbe, sklenjene za dalj časa, kot v škodo delavcev; plačo od tone in ne več od voza, ter osemurni delavni čas. Razun tega bodo zahtevali tudi odpravo posredovalnih oblasti, od katerih delavci nimajo nika-ke koristi.

Izmed dobrega najboljše

je in ostane

pravi : Franckov : kavini pridatek.

Odličen, najfinejši okus, lepa, temnorujava barva, velika izdatnost so njega posebne vrline. — Zahtevajte, prosimo, pri nakupu izrečno

pravi : Franck : s kavinim mlinčkom.

Splosno in vedno bolj priljubljena je pa tudi najboljša vseh žitnih kav, to je

Franckova Perl-ržena kava

v belosivih zavitkih.

Iz najboljših in najčistejših snovi napravljena odlikuje se Franckova ržena kava po svojem močnem, zrnati kavi enakem, dobrem okusu.

Poizkušnja z enim zavitkom Franckove rži Vas bo gotovo popolnoma zadovoljila.

Obe vrsti teh izdelkov lahko povsod dobite!

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
I. 1910 čez 83 milijonov K.
Stanje vlog čez 21 milijonov K.
Lastna glavica
■ **K 503.575.98.** ■

Ljudska
posojilnica

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 8

pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo

prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so pošto-hranilnične položnice na razpolago.

Dr. Ivan Šusteršič, predsednik; Josip Šiška, stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton Belec, posest. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl.; Anton Kobi, posest. in trg., Breg pri Borovni.; Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani; Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani; Fran Lesković, hišni posestnik in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.; Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani; Gregor Šilbar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

Patniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Smetetka
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kakovostna Pojasnila daje se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z obtekmami

Maček & Komp.

Franca Josipa cesta št. 3.

Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavic,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robcev, ovratnikov, zavratnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana

cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.

Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjaviti: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET

urar in draguljar, Ljubljana
Selenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.

Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka
najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip V. dmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred škofjo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico šte. 5.

Priporočata svojo veliko sodov. Prevzema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih sodov. njegovo stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
voznih koles in
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.

A. Lukič

Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti ž. ločnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kapljice za želodec, izvrstno, kreplivo in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posioani prašek, proti ognjivanju otrok in proti potanju nog,
škatljica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke škatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec kreplivo sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstni pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana

Prešernova ulica

:: priporočata svojo ::

veliko zalogo čevljev
:: domačega izdelka ::

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Strifarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbi naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!
Havre
New-York

francoska in morska družba

Veljavne vožnje liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARD**
oblastveno potrjena potovarna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetске posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

TEOD. KORN

pokrivalec streh in klepar, vpeljalec strelovodov ter instalat
vodov, dov. LJUBLJANA, POLJAN. KA CESTA 8.
Priporočata se za izvrševanje vsakršnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z anglešk. m. francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (E ermit) patent Hatschek z izbočno in ploščnato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galan-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.